

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Učební osnova předmětu

CIZÍ JAZYK

pro tříleté učební obory SOU

Úroveň: začáteční

(2 – 3 vyučovací hodiny v ročníku týdně)

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
dne 28. srpna 2002, čj. 25 446/2002-22, s platností od 1. září 2002 počínaje 1. ročníkem

1 POJETÍ VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Učební osnova cizího jazyka je určena pro výuku druhého cizího jazyka zařazeného do učebních plánů některých vzdělávacích programů jako povinný, volitelný či nepovinný vyučovací předmět. Předpokládá tedy nulovou vstupní úroveň znalostí na rozdíl od prvního cizího jazyka, ve kterém se navazuje na učivo základní školy. Vzdělávací cíle a očekávané výsledky učení jsou koncipovány na úrovni stupně A2 Společného evropského referenčního rámce. Učební osnova je koncipována obecně a není vázána na určitý obor vzdělání. Tím je umožněno školám (učitelům, předmětovým komisím cizího jazyka), aby ji ve svých tematických plánech rozpracovaly s ohledem na požadavky vymezené profilem absolventa, hodinovou dotaci stanovenou v učebním plánu, studijní předpoklady a budoucí potřeby nebo zájmy žáků.

1.1 Obecný cíl

Vyučovací předmět druhý cizí jazyk poskytuje základy dalšího cizího jazyka, přičemž využívá dovednosti a návyky, které žáci získali ve studiu prvního cizího jazyka, a dále je rozvíjí, včetně schopnosti žáků doplňovat si znalost cizího jazyka podle potřeby samostatným studiem. Obecným cílem vzdělávání v cizím jazyce je dosažení takové úrovně klíčových kompetencí, které umožní dorozumívat se, spolupracovat, vyhledávat, zpracovávat a vyměňovat získané informace. V procesu osvojování si komunikativních dovedností se žáci naučí pracovat samostatně i spolupracovat s ostatními, nacházet tvůrčí řešení situací a myslet nejen v rámci místních kulturních tradic.

Výuka druhého (případně dalšího) cizího jazyka se podílí na výchově mladého člověka kromě jiného tím, že podporuje rozvoj kognitivních znalostí žáků a rozšiřuje jejich celkový rozhled o multikulturní a sociokulturní poznatky, napomáhá rozvíjení a dotváření jejich osobnosti a jejich přizpůsobování při začleňování do společenských struktur, napomáhá vytváření či ovlivňování postojů žáků – vzájemnému porozumění, toleranci a demokratickému občanství; posiluje získané návyky vedoucí k efektivnímu studiu cizích jazyků a přispívá k chápání interkulturních vztahů, sebepoznávání a schopnosti pracovat v týmu i individuálně.

Znalost druhého cizího jazyka připravuje žáky nejen ke vstupu do zaměstnání, případně k vyššímu studiu, ale napomáhá i vlastnímu uspokojení a přípravě na život v multikulturní Evropě.

Studium druhého cizího jazyka rozvíjí všeobecnou a specificky jazykovou komunikativní kompetenci žáků.

1.2 Výchovně-vzdělávací cíle

1.2.1 Všeobecné znalosti a dovednosti (kompetence)¹

Výuka je zaměřena k tomu, aby vzdělávání v cizím jazyce

- podporovalo úlohu jazyka jako prostředku dorozumívání mezi lidmi a různými kulturami, poskytovalo základní znalosti a dovednosti z jazykové oblasti cílového jazyka, přispívalo ke společenské, hospodářské, demografické, faktografické, politické a literárně kulturní informovanosti žáků; naučilo žáky pracovat s informacemi,
- podporovalo, za pomoci vhodných vyučovacích postupů a v souladu s ostatními vyučovacími předměty rozvíjení schopnosti samostatné duševní práce, vedlo k rozvíjení schopnosti přemýšlet, srovnávat, hodnotit a vytvářet si vlastní úsudek a najít způsoby efektivního učení,
- podílelo se na procesu utváření kladných vlastností osobnosti a schopnosti uplatňovat znalost více cizích jazyků v osobním životě, v pracovním nebo společenském styku v budoucím povolání, působilo na sociálně odpovědné chování žáků a jejich vztahy mezi lidmi; připravilo žáky k zapojení se v mezinárodní komunikaci a spolupráci a rozvíjelo klíčové kompetence žáků,
- napomáhalo budování vlastní identity žáků na základě objevování a hlubšího pochopení kultur jiných národů, pomáhalo uvědomovat si sebe jako osobnost utvářenou v prostředí mateřského jazyka a kultury a poznávat takové hodnoty, jakými jsou tolerance a respekt.

Všeobecné kompetence ovlivňují realizaci specifických cílů ve výuce cizího jazyka, zejména v osvojování si komunikativní kompetence ve složce jazykové a sociokulturní a ve způsobu učení se jazyku.

1.2.2 Specifické komunikativní kompetence

vycházejí z komunikativní funkce jazyka, kdy si žáci mají osvojit základy daného cizího jazyka tak, aby

- porozuměli jednoduchému běžnému cizojazyčnému projevu a textu,
- dorozuměli se zejména v situacích každodenního života (popř. pracovního procesu), tj. užívali osvojené jazykové prostředky v souvislých výpovědích přiměřeně komunikačnímu záměru, dovedli získávat informace a poskytovat základní informace o běžné skutečnosti,
- dokázali napsat krátký souvislý stručný projev z oblasti probrané tematiky a jednoduše písemně vyjádřit své myšlenky; osvojili si ústní a písemnou komunikaci, jejíž rozsah je určen vybranými řečovými dovednostmi, jazykovými prostředky a dalšími složkami obsahu učiva i potřebami pracovního uplatnění žáků (zvláště v oborech skupiny ekonomika, služby, obchod, doprava, gastronomie atp.).

V průběhu tříletého studia si žáci osvojí řečové dovednosti v tomto rozsahu:

---

¹ Na konci učební osnovy je doporučeno rozvržení vzdělávacích cílů do jednotlivých ročníků.

Receptivní řečové dovednosti

Poslech s porozuměním

Žák

- rozumí promluvě v přiměřeném tempu řeči v rámci jednoduché společenské konverzace, celkově rozumí vyslechnutému jednoduchému sdělení,
- rozumí smyslu reprodukováného projevu, pochopí téma, základní informace a hlavní myšlenky, *některé podrobnosti*²,
- rozumí pokynům rodilého mluvčího,
- rozliší různé mluvčí, různé názory a odlišná stanoviska,
- dokáže pochopit smysl krátkých zpráv a hlášení,
- *umí částečně odhadovat významy neznámých výrazů.*

Čtení s porozuměním

Žák

- čte krátké jednoduché texty s tematikou přiměřenou jeho věku, zájmům a potřebám oboru,
- *čte upravené literární texty za pomoci slovníku a s užíváním logického odhadu na základě kontextu a probrané gramatiky,*
- umí zvolit strategii čtení (orientační, informativní, studijní; ..),
- rozumí textu jako celku, umí vyhledat konkrétní předvídatelné informace, např. v prospektech, jídelních lístcích,
- pochopí téma, umí vyhledat základní informace a hlavní myšlenky, *důležité podrobnosti,*
- umí rozlišit různé názory a odlišná stanoviska,
- umí rozlišit výrazně odlišný styl,
- umí využívat ilustrace, tabulky, schémata, grafy,
- umí používat slovníky včetně odborných, jazykové a jiné příručky, internet.

Produktivní řečové dovednosti

Ústní projev

Žák

- umí hovořit s cizincem v rozsahu osvojených jazykových prostředků o známých tématech a činnostech – umí klást otázky, požádat partnera o zpomalení řeči, odpovídat na otázky, umí se zapojit do dialogu a samostatně souvisle jednoduchými větami se vyjadřovat k běžným otázkám každodenního i pracovního života,
- dokáže reagovat v běžných situacích, používat kompenzační prostředky vyjadřování,
- dovede pohovořit na probrané téma, např. o svých zájmech, o sobě, rodině; oboru studia, budoucím povolání,
- dokáže sdělit základní informace, jednoduše vyjádřit svůj názor, stanovisko.

Písemný projev

Žák

- umí napsat krátké jednoduché poznámky a zprávy týkající se základních potřeb,
- umí samostatně, popř. s použitím slovníku, jednoduše vyjádřit své myšlenky: napsat dopis, krátké sdělení, vzkaz, inzerát, popis (např. pracovní činnosti, pracovního postupu), charakteristiku, *vypravování, jednoduchou úvahu na probrané téma,*

---

² Kurzívou jsou označeny nároky na jazykově zdatnější žáky.

- umí samostatně napsat strukturovaný životopis, vyplňovat osobní údaje a běžné úřední tiskopisy (např. při vstupu do země, při ubytování v hotelu, při žádosti o vízum).

Interaktivní řečové dovednosti

Žák je schopen používat produktivní a receptivní dovednosti v interakci v ústním i písemném styku.

1.3 Charakteristika obsahu učiva

Obsahem vyučování cizímu jazyku je systematický výcvik v **řečových dovednostech** (produktivních, receptivních) v návaznosti na osvojované **jazykové prostředky**, tj. výslovnost, slovní zásobu, gramatiku včetně grafické stránky jazyka a pravopis v podmínkách řečových **komunikačních situací**, do nichž se zapojují různé **funkce jazyka** a informace z **reálií**.

K obsahu učiva se řadí tyto složky:

- 1 Řečové dovednosti
- 2 Jazykové prostředky
- 3 Tematické okruhy, komunikační situace a jazykové funkce
- 4 Reálie

Složky učiva, v nichž se promítají vztahy zvukové a psané řeči a produkce a recepce, jsou prostředkem k dosažení cílových sekundárních komunikativních dovedností³.

Obsah učiva je vyjádřen v **rámcovém rozpisu učiva** a v **rozpisu jazykových prostředků** pro jednotlivé cizí jazyky.

1.4 Pojetí výuky

Celkové pojetí výuky druhého cizího jazyka je kognitivně-komunikativní. Ve výuce předmětu druhý cizí jazyk se doporučuje

- uplatňovat integrující teorie moderní lingvodidaktiky, v současnosti obrácené zejména k interkulturní didaktice založené na humanistických přístupech,
- podporovat učení receptivním dovednostem mezi příbuznými jazyky (např. bring x bringen, tenir x tener apod.),
- při přípravě a vedení hodin vycházet z kontextu přiměřenému znalostem a dovednostem, věku a potřebám žáků, využívat lingvistické zkušenosti žáků z mateřského jazyka a z výuky prvního cizího jazyka; klást důraz na rozvoj řečových dovedností, nikoli na pouhé osvojování jazykových prostředků,
- uvážlivě a vyváženě volit metody rozvíjející jak slovní zásobu, tak gramatické jevy, které jsou vzájemně ve vyváženém poměru, a obdobně rozvíjet dovednosti na nich stavěné,
- používat aktivizující metody, zařazovat do výuky jazykové dramatické prvky, hraní rolí, hry, činnosti s různým didaktickým materiálem, spolupráci ve dvojicích, ve skupinách,

---

³ V dokumentu Rady Evropy Společný evropský referenční rámec se receptivní a produktivní dovednosti netradičně rozšiřují o interaktivní a mediační dovednosti. Interaktivní dovednosti představují střídání receptivních a produktivních činností v dialogu, mediační dovednosti obsahují zprostředkující činnosti, jako je tlumočení a překládání.

- rozhovory, samostatnou práci a samostatná vystoupení žáků; prioritně zařazovat nácvik poslechu s porozuměním; vyváženě rozšiřovat produktivní a receptivní dovednosti; poskytovat zpětnou vazbu různými způsoby a podporovat sebedůvěru, samostatnost, iniciativu, komunikativnost a spolupráci žáků; rovněž rozvíjet schopnost sebehodnocení,
- přihlídnout k budoucím potřebám žáků a v pokročilejší/závěrečné etapě výuky položit promyšleně důraz na určité dílčí kompetence, tj. na částečné řečové dovednosti,
  - rozvíjet kompenzační strategie a techniky vyjadřování, využívat nonverbální výrazové prostředky,
  - podle možností používat multimediální výukové a studijní, multimediální programy a využívat internetu jako zdroje informací využitelného k plnění cílů výuky,
  - diagnostikovat žáky podle základních typů učení (auditivní, vizuální), zohledňovat žáky se specifickými poruchami učení a volit vhodné strategie, kterými by vyučující dosáhl úspěšných výsledků v učení – objevovat pro žáky strategie učení (seznámit žáky se způsoby individualizovaně optimálně se učit jazykům),
  - v průběhu výuky v souvislosti s řečovou situací, tematickým okruhem nebo podle učebnice zařazovat poznatky z reálií a kultury v českém nebo příslušném cílovém jazyce, později systematicky jako ucelené téma (známá města, kulturní památky, geografické zajímavosti, odlišné zvyky a zvyklosti, politická seskupení, informace z oboru apod.); využívat mezipředmětových vztahů,
  - neomezovat se pouze na práci s učebnicí, ale využívat vhodné autentické textové materiály a jiné pomůcky,
  - hodnotit komplexní řečové dovednosti žáků (s důrazem na postupné zdokonalování v poslechu a čtení s porozuměním, mluvení a nakonec písemném projevu). Zařazovat didaktické testy a od druhého ročníku dvě písemné kontrolní práce za rok k ověření souvislého písemného projevu žáků, z nichž jedna může být domácí. Výsledky učení kontrolovat průběžně, hodnotit schopnosti žáků řešit ústně nebo písemně i komunikační úlohy a ověřovat také znalost jednotlivých prostředků.

K podpoře výuky cizích jazyků lze také podle podmínek ve škole realizovat výuku v odborném výcviku nebo některém z předmětů alespoň částečně v cizím jazyce, navazovat kontakty mezi školami v zemích jednotlivých jazykových oblastí a pořádat exkurze, výměnné zájezdy, zapojovat žáky do projektů a organizovat rozmanité podpůrné aktivity pro poznávání života v multikulturní společnosti; podporovat vedení jazykového portfolia.

2 RÁMCOVÝ ROZPIS UČIVA

2.1 Řečové dovednosti

Receptivní řečové dovednosti

- poslech – technika porozumění (pomalému) mluvenému projevu, pochopení funkce a záměru; porozumění pokynům učitele, získat specifické informace z vyslechnutého projevu; detailní porozumění; zachytit téma, hlavní myšlenku/y; globálně porozumět zprávě; sledovat určitou myšlenku a odhadovat smysl i přes neznalost několika slov; rozpoznat náladu mluvčího; (cvičit selektivní, kurzorický, totální, orientační poslech);
- čtení – techniky čtení (orientační, selektivní, kurzorické, pozorné, detailní, studijní apod.); od pomalého čtení k rychlejšímu; čtení tiché i hlasité; pozorné čtení zaměřené na pochopení textu – pochopení hlavní myšlenky v textu; obecné porozumění textu; získávání detailních informací z textu; výběr specifických informací z textu; porozumění činnostem, dějům a událostem vyjádřeným v textu;

Produktivní řečové dovednosti

- ústní projev – monologický, dialogický; rozvíjení schopnosti spontánně reagovat; vyjadřovat se ve skupinových rozhovorech, jednoduše se dotazovat; telefonovat; rozvíjet schopnost souvislého projevu – reprodukce textu (píseň, báseň, část textu, zprávy nazpaměť), popis, interpretace textu, vyprávění; žádat partnera o dodržování základních řečových konvencí – zpomalení, zopakování promluvy; *o doplňující informaci*, používání jednoduchého jazyka;
- písemný projev – reproduktivní – poznámky, záznamy, výtahy ap. a produktivní – zprávy, osobní a úřední dopisy, pozvání; vyplňování dotazníku; psaní strukturovaného životopisu; uspořádaný projev podle dané osnovy apod.

2.2 Jazykové prostředky

Zvuková stránka jazyka/Výslovnost

- pravidla výslovnosti, přízvuk, vázání; *rytmus, větná melodie*; správné výslovnostní návyky na základě poslechu a teoretického poučení; upevňování správných výslovnostních návyků; průběžná korekce nedostatků.

Slovní zásoba

- slovní zásoba včetně vybrané frazeologie v rozsahu komunikačních situací a tematických okruhů, základní způsoby tvoření slov, *vybrané jevy z oblasti stylistiky*,
- receptivní a produktivní slovní zásoba (přibližně 5 lexikálních jednotek a slovních spojení k produktivnímu osvojení za jednu vyučovací hodinu, tj. při 33 vyučovacích týdnech a 2 – 3 vyučovacích hodinách týdně ve školním roce přibližně 350 – 500 lexikálních jednotek za rok produktivně, další přiměřené množství lexikálních jednotek a spojení receptivně).

Gramatika

- základní podoba vět oznamovacích, tázacích, rozkazovacích; konstrukce sloužící k vyjádření záporu, základních časových a prostorových vztahů; učivo podle rozpisu jazykových prostředků pro jednotlivé cizí jazyky,
- základy systému daného jazyka.

Grafické (pravopisné) prostředky daného jazyka

- grafický přepis mluvené podoby jazyka s důrazem na odlišnosti a interferenční jevy,
- pravopisné změny, k nimž dochází při tvoření mluvnických tvarů,
- psaní velkých písmen,
- *základní pravidla interpunkce.*

2.3 Tematické okruhy, komunikační situace a jazykové funkce

Tematické okruhy (z oblasti osobní, společenského styku, vzdělávací problematika se zaměřením na obory vzdělání, ze kterých si škola vybere podle příslušného učebního oboru, zájmů a budoucích potřeb žáků):

- rodina, bydlení, škola, město, oblékání a móda, počasí, obchod, stravování, cestování, volný čas, příroda a ochrana přírody, jídlo a stravování, lidské tělo; nemoc; země příslušné jazykové oblasti a Česká republika; práce a zaměstnání; volný čas a jeho organizace – umění, řemesla, sport, kultura, záliby a zájmy; veřejný život; Evropa a svět; aktuální problematika;
- tematické okruhy odpovídající potřebám učebního oboru – zaměstnání, práce, pracoviště.

Komunikační situace: např. získávání a poskytování základních místních, časových, věcných aj. informací, získání informací souvisejících s cestováním, nakupování a komunikace v obchodě, nákup vstupenek, jízdenek; sjednání schůzky, setkání s přítelem; zahájení, vedení a ukončení rozhovoru; návštěva u lékaře; pozvání na oslavu, získávání informací o možnostech ubytování a stravování, objednávka a zaplacení jídla v restauraci; rezervace ubytování; zavolání záchranné pohotovostní služby a udání důvodu, pohovor s budoucím zaměstnavatelem; odeslání vzkazu, zprávy; vyplňování běžných tiskopisů, kontakt s úřady, další situace vyskytující se při používání cizího jazyka u nás i v zahraničí.

Jazykové funkce

Prostředky jazyka produktivně užívané v souladu s účelem komunikace, tj. s řečovými záměry, které jsou v rámci uvedených komunikačních situací běžné, např.

- pozdravy při setkání, loučení,
- poděkování a odpověď na poděkování,
- vhodné obraty při oficiálním a neoficiálním oslovení,
- představování sebe a druhých,
- vstup do debaty, vyjádření souhlasu a nesouhlasu, svolení, nebo popření a odmítnutí, výrazy nespokojenosti,
- jednoduché obraty vyjadřující návrh, upozornění, radu, zákaz, úmysl, ochotu, slib, naději, přání, blahopřání, překvapení, zklamání, radost, vděčnost, lítost, prosbu, žádost (rozkaz); dovolení, omluvu, vyjádření nabídky, přijetí/odmítnutí nabídky, pozvání; *předpoklad* aj.

2.4 Reálie

Učivo zahrnuje vybrané poznatky týkající se zemí příslušné jazykové oblasti, např. fakta a informace z kultury, ekonomiky, společenského života včetně informací o jazyce (reálie a lingvoreálie).

3 ROZPIS JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ PRO JEDNOTLIVÉ CIZÍ JAZYKY

Rozpis pro jednotlivé cizí jazyky (anglický, francouzský, německý, španělský, ruský) není úplný. Pozornost je věnována specifickým jevům neexistujícím v českém jazyce nebo založeným na odlišných funkčních principech.

ANGLICKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka, výslovnost

- souhláskové fonémy a některé jejich varianty, které se v češtině nevyskytují – fonetické přepisy, aspirace, koncové pozice; samohlásky, dvojhásky a trojhásky a jejich fonetické přepisy; stažené tvary (I'm, he isn't); slovní přízvuk; klesavá a stoupavá intonace; úroňový přízvuk; intonace v tázacích dovětcích,
- větný rytmus založený na přízvučném principu a s ním související redukce přízvučných a nepřízvučných slabik, větný přízvuk; rytmus a intonace anglické věty.

Slovní zásoba

- konverze podstatných jmen (substantivum – adjektivum, např. school garden),
- tvoření slov (předponami, příponami, skládáním), odvozováním; poučení o tvoření podstatných jmen činitelských (morféma -er); složeniny typu sportsman,
- antonyma, homonyma, synonyma, homofona, akronyma,
- ustálená slovní spojení,
- tzv. false friends,
- nejdůležitější frázová slovesa,
- odpovídající vyjadřování v rámci jednotlivých jazykových rejstříků, rozvíjení jazykového citu pro vhodné vyjadřování,
- slova, slovní spojení včetně odborných výrazů a výrazů z Internetu produktivně i receptivně. (V závislosti na 2 nebo 3 vyučovacích hodinách týdně přibližně 350 – 500 lexikálních jednotek a slovních spojení za školní rok produktivně, přiměřený počet receptivně).

Gramatika

Morfologie

Podstatná jména:

- určitý a neurčitý člen; základní pravidla užívání členů, absence členů; množné číslo – pravidelné tvoření tvarů množného čísla, běžné nepravidelné tvary,
- vyjadřování českých pádů (slovosledem i předložkami of, to, with, by); další analogie českých pádů,
- tvoření a základní užití přivlastňovacího genitivu,
- vyjadřování kvantity (u počítatelných a nepočítatelných podstatných jmen),
- gerundium ve funkci podstatného jména,
- zástupné one, that.

Přídavná jména:

- pravidelné stupňování přídavných jmen příponami i opisně a víceslabičných přídavných jmen, nepravidelné stupňování přídavných jmen good a bad,
- porovnání místa, osoby, věci, míry vlastností; porovnání v pozitivu (negativu), komparativu a superlativu,
- postavení přídavných jmen ve větě,
- výrazy very, too apod. před přídavnými jmény,

Zájmena:

- ukazovací this/that, those/these, tázací (who, what, *which*), osobní podmětová, přivlastňovací (přivlastňovací adjektiva), osobní a přivlastňovací zájmena nesamostatná, vztažná, neurčitá (some, any, no); much, many, (a) little, (a) few; zájmena zdůrazňovací a zvrtná; zájmeno you ve smyslu člověk,
- zástupné one – ones,
- užívání osobních a přivlastňovacích zájmen u podstatných jmen označujících osoby obou rodů (a doctor – he, she; his, her),
- vyjádření vlastnictví,
- zájmena přivlastňovací samostatná.

Číslovky:

- číslovky základní a řadové, letopočet, datum, měna, udávání času; vyjadřování množství,
- základní matematické pojmy (zlomky, desetinná čísla), telefonní čísla, formulace adres, míry a váhy.

Slovesa:

- kategorie osoby a čísla,
- slovesa be, have (got) a do jako slovesa pomocná i významová,
- oznamovací způsob, otázka a zápor, rozkazovací způsob,
- modální slovesa (can, must, need not) v přítomném a minulém čase, opisné modální konstrukce,
- stažené tvary pravidelných a nepravidelných sloves,
- should – doporučení a rada (s přítomným infinitivem),
- nepravidelné tvary frekventovaných významových sloves,
- plnovýznamová slovesa v přítomném čase – vyjadřování obvyklosti, bezprostřední přítomnosti,
- slovesné časy: přítomný čas prostý a průběhový, budoucí čas prostý, blízká budoucnost going to, předpřítomný čas prostý, minulé tvary pravidelných sloves, sloves pomocných, průběhové tvary minulého času,
- minulý čas běžných nepravidelných sloves,
- vyjadřování budoucího děje; podmiňovací způsob přítomný,
- frekventovaná frázová slovesa,
- *gerundium*, jeho užívání (např. se slovesy „libosti a nelibosti“),
- vyjádření změny stavu: slovesa get, become,
- běžné verbonominální konstrukce (have a chat),
- čas předminulý v prostém tvaru u sloves pravidelných a nepravidelných, receptivně,
- vyjadřování opakovaného děje v minulosti (used to),
- trpný rod, jeho forma a využití,
- infinitiv bez „to“,
- nepřímá řeč,
- nepřímá otázka.

Předložky:

- vyjadřování pádových vztahů, *přesouvání předložek na konec věty*,
- frekventované předložky v souladu s rozsahem slovní zásoby a s probíranými místními, časovými a dalšími vztahy,
- rozdílná rektce frekventovaných podstatných a přídavných jmen ve srovnání s češtinou.

Příslovce:

- tvoření příslovcí příponou -ly, pravidelné stupňování,
- postavení příslovcí ve větě.

Spojky:

- frekventované souřadící a podřadící; ostatní podle potřeby receptivně.

Syntax

- pevný slovosled anglické věty; skladba věty jednoduché. Věty oznamovací, vyjadřování záporu a tvoření otázky. Tázací dovětky. Vazba *there is/are*, neosobní vazby. Spojování jednoduchých vět v souvětí (*and, but, or, that*). Základní typy souvětí souřadného (slučovací, odporovací, vylučovací) a podřadného, složitější receptivně. Polovětné vazby – vazby slovesa v určitém tvaru s infinitivem a gerundiem; receptivně participiální vazby. Zástupné *one, that*. Vyjadřování modality. Znalost používání trpného rodu. Vyjádření českých jednočlenných vět, jejich anglické protějšky. Funkce neurčitých tvarů slovesných ve větě (podmět, předmět, doplněk apod.). Funkce přídavných jmen a příslovcí ve větě.
- vedlejší věty vztažné (se zájmeny vztažnými i bez zájmen) příslovečné, časové, místní, příčinné a účelové (zkrácené infinitivem); souvětí podmínkové – splnitelná podmínka. *Řeč přímá a nepřímá (mimo souslednost časů). Nepřímý rozkaz. Slovosled nepřímé otázky.*

Grafická stránka jazyka a pravopis

- pravopisné jevy související s ústně probraným lexikálním a gramatickým učivem,
- vztah mezi výslovností a pravopisem,
- pravopisné návyky (psaní velkých písmen, zdvojování koncové souhlásky při tvoření minulého času, přičestí a suplování, změna *y* na *i*; pravopisné změny při stupňování adjektiv a adverbii; pravidla interpunkce; forma anglického dopisu),
- některé zvláštnosti amerického pravopisu,
- frekventovaná homofona.

NĚMECKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka, výslovnost

- suprasegmentální prvky (přízvuk v rámci slova x přízvuk ve slovech cizího původu, přízvučný větný rytmus *a intonace rozličných typů vět*) jak v mluveném projevu, tak při hlasitém čtení; s důrazem na odlišnosti od mateřského jazyka,
- bohatší vokální systém (přehlásky, dvojhlásky, zavřené e/o), redukce samohlásek; výslovnost ng, sp; zeslabená výslovnost r; aspirace souhlásek p, t, k; zeslabená znělost b, d, g; spodoba a ráz,
- výslovnost frekventovaných zkratkových slov používaných v příslušném jazyce a mezinárodně užívaných slov.

Slovní zásoba

- užívaná kompozita – obohacování slovní zásoby (tvoření slov odvozováním a skládáním, slovotvorné prostředky, přejímání slov), zkratky, zkratková slova,
- změna kmenové souhlásky u podstatných jmen,
- tzv. falsche Freunde,
- nejdůležitější lexikální odlišnosti rakouské, resp. švýcarské němčiny,
- receptivní a produktivní slovní zásoba (v závislosti na 2 nebo 3 vyučovacích hodinách týdně přibližně 350 – 500 lexikálních jednotek a slovních spojení za školní rok produktivně, přiměřený počet receptivně).

Gramatika

Morfologie

Podstatná jména:

- kategorie určení podstatných jmen; sémantická funkce členu určitého a neurčitého, základní pravidla o vynechávání členu,
- tvoření množného čísla,
- vyjadřování českých pádů (flexí, předložkami, skládáním, porovnání s pády v mateřském jazyce),
- frekventovaná složená podstatná jména; zkratková slova. Frekventované přípony.

Přídavná jména:

- přídavná jména v přísudku,
- pravidelné a nepravidelné stupňování přídavných jmen; přídavná jména zeměpisná,
- skloňování po členu určitém a neurčitém,
- přídavná jména v přívlastku,
- frekventovaná složená přídavná jména, méně frekventovaná receptivně.

Zájmena:

- užívání osobních zájmen s určitým tvarem slovesným na rozdíl od češtiny. Skloňování osobních zájmen. Užívání zájmena Sie při vykání jedné i více osobám. Osobní zájmeno es v zástupné funkci a jako formální podmět,
- zvrtná zájmena a jejich rozdílné užívání v němčině a mateřském jazyce,
- přívlastňovací zájmena; vyjadřování přívlastňovacího zájmena svůj v němčině.

Číslovky:

- užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času, míry, váhy a měny.

Slovesa:

- pomocná slovesa sein, haben, pravidelná slovesa, běžná nepravidelná slovesa. Způsobová slovesa a sloveso wissen – časování sloves,
- slovesa s předponami odlučitelnými; frekventovaná slovesa s neodlučitelnými předponami,
- zvrtná slovesa – rozdílnost zvrtných sloves v češtině a němčině; slovesná rekce,
- časy, způsoby: přítomný čas; vyjádření budoucnosti přítomným časem,
- préteritum pomocných sloves, préteritum pravidelných a frekventovaných nepravidelných sloves, sloves způsobových; perfektum pravidelných a vybraných nepravidelných sloves,
- použití slovesa werden jako významového, k vyjádření budoucnosti, změny stavu,
- konjunktiv préterita sloves sein, haben a způsobových sloves,
- vazba ich möchte,
- würde + infinitiv,
- neurčité tvary slovesné, trpný rod receptivně.

Předložky:

- frekventované předložky se 4., 3. pádem, se 4. a 3. pádem, splývání předložek se členem,
- vyjádření některých pádů v mateřském jazyce předložkovými pády v němčině,
- předložky s 2. pádem receptivně.

Spojky:

- souřadící, běžné podřadící,
- spojky fungující v jiném významu jako odlišný slovní druh (während, da, bis, seit).

Syntax

- vyjádření podmětu, pořádek slov ve větě jednoduché (rámcová konstrukce),
- vazba es gibt,
- zápor nicht mehr, kein mehr,
- věty s neurčitým zájmenem man,
- prostý a závislý infinitiv; polovětné vazby,
- pořádek slov v souvětí po souřadících a podřadících spojkách.

Pravopis

- systematický nácvik osvojování a upevňování pravopisu osvojených slov a mluvnických tvarů; přehlásky; psaní velkých písmen,
- dodržování pravidel interpunkce.

FRANCOUZSKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka, výslovnost

- větná melodie, protiklad oznamovací a tázací věty,
- členění vět; vliv rytmu na výslovnost; navazování a vázání,
- samohláskové fonémy – odlišnosti od mateřského jazyka.

Slovní zásoba

- mezinárodně užívaná slova a jejich význam (s důrazem na tzv. faux amis),
- substantivní a adjektivní kompozita, zkratky a zkratková slova,
- receptivní a produktivní slovní zásoba (v závislosti na 2 nebo 3 vyučovacích hodinách týdně přibližně 350 – 500 lexikálních jednotek a slovních spojení za školní rok produktivně, přiměřený počet receptivně).

Gramatika

Morfologie

- problematika kongruence ve francouzštině,
- členy a jiné determinanty substantiv,
- systém prostředků pro vyjadřování větných vztahů odpovídajících českým pádům (předložky, amalgamy *du, des, au, aux*, slovosled),
- zájmena *ce qui, ce que*,
- zájmenná příslovce *en, y*,
- složené tvary základních číslovek; užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času,
- zvrtná slovesa v probraných časech a tvarech; změny kmenových souhlásek u sloves,
- slovesné časy – *présent, passé composé, imparfait, futur simple*,
- slovesné způsoby – *impératif, conditionnel présent* – vybrané jevy receptivně,
- nefinitivní tvary slovesné – *infinitiv prostý, participiální tvary, gérondif receptivně*,
- základní způsoby vyjadřování pasiva,
- slovesné opisy vyjadřující blízkou budoucnost (*aller + inf.*), slovesné vazby s modálním významem,
- neosobní výrazy (*il est, il fait, il faut*),
- vazby *il y a*,
- zápor *ne ... pas/personne, jamais, rien; omezení ne ... que receptivně*,
- předložky v rámci odlišného systému vyjadřování časových, prostorových a dalších vztahů,
- *polovětné konstrukce (pour + inf.)*,
- pořádek slov ve větě (postavení podmětu a předmětu),
- *přímá a nepřímá řeč a otázka; inverze*.

Grafická stránka jazyka a pravopis

- jevy zdůrazňované ve výslovnosti (zejména členění slov ve výslovnosti vázaných),
- němé grafémy (*sept, automne* aj.).

ŠPANĚLSKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka, výslovnost

- rytmické členění výpovědi; dvojhlásky a trojhlásky; rozlišování r, rr.

Žáci si osvojí kteroukoli z výslovnostních variant španělštiny, odlišné jevy druhé varianty zvládnou pouze informativně (*receptivně*).

Slovní zásoba

- rozdíl ve významu mezinárodně užívaných slov,
- receptivní a produktivní slovní zásoba (v závislosti na 2 nebo 3 vyučovacích hodinách týdně přibližně 350 – 500 lexikálních jednotek a slovních spojení za školní rok produktivně, přiměřený počet receptivně).

Gramatika

Morfologie

Podstatná jména:

- rod a číslo; pravidla tvoření množ, čísla; člen určitý, neurčitý, nulový, základní pravidla o užívání členů,
- stažené tvary určitého členu el s předložkou de, a,
- člen nulový při oslovení, u názvů měst a zemí,
- člen určitý při stupňování přídavných jmen a příslovčí,
- člen neurčitý při vyjadřování přibližnosti u číselných údajů.

Přídavná jména:

- rod a číslo; přechylování přídavných jmen;
- shoda přídavných jmen s podstatnými jmény a zájmeny (jako přívlastek, jako jmenný přísudek),
- přídavná jména označující národnost,
- apokopa bueno, malo, primero, tercero,
- stupňování pravidelné a nepravidelné, absolutní superlativ s muy.

Zájmena:

- osobní ve funkci podmětu i předmětu (přímého i nepřímého); přívlastňovací nesamostatná, samostatná,
- ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá a záporná,
- osobní zájmena nesamostatná; osobní zájmena po předložkách,
- zájmena zvratná,
- užívání zájmen, zejména osobních a přívlastňovacích; trojí tvary osobních zájmen (podmětová, přízvučná, nepřízvučná); oslovování.

Číslovky:

- základní 1 – 1 000 000, řadové 1. – 10.,
- základní početní úkony; frekventované neurčité číslovky,
- užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času.

Slovesa:

- kategorie osoby a čísla,
- pravidelná na -ar, -er, -ir, běžná nepravidelná; slovesa se změnou kmenových souhlásek,

- zvratná slovesa,
- časy a způsoby: indikativ přítomného času, vyjádření blízké budoucnosti opisem ir + infinitiv, rozkazovací způsob, budoucí čas, užívání sloves ser a estar, existenciální vazba hay, jednoduché perfektum, složené perfektum, imperfektum, kondicionál jednoduchý, subjunktiv přítomný, rozkazovací způsob kladný a záporný, gerundio ve spojení s estar.

Předložky:

- vyjadřování pádových vztahů a místních a časových funkcí.

Příslovce:

- odvozování příponou –mente.

Syntax

- základní větné vztahy a větné členy; pořádek slov ve větě s důrazem na postavení adjektiv a tzv. nepřízvučných tvarů osobních zájmen; věty kladné a záporné,
- věta oznamovací, tázací, rozkazovací,
- souvětí souřadné slučovací (y), odporovací (pero),
- souvětí podřadné – základní typy vedlejších vět s důrazem na věty předmětné, příslovečné časové, příčinné, účelové, podmínkové,
- dvojí zápor ve větě,
- užívání tzv. polovětných vazeb, zejména s infinitivem, receptivně i s gerundiem, *s participiem*.

Grafická stránka jazyka a pravopis

- pravidla interpunkce (psaní otazníků, vykřičníků, uvozovek),
- psaní velkých písmen,
- pravopisné změny u sloves.

RUSKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka, výslovnost

- odlišná intonace od mateřského jazyka – intonace a rytmus věty oznamovací, zejména však intonace různých typů tázacích a rozkazovacích vět,
- redukce samohlásek a intenzita slovního přízvuku; výslovnost měkkých párových souhlásek,
- výslovnost slabik s nepárovými souhláskami; výslovnost měkkých a tvrdých hlásek,
- výslovnost slov přejatých,
- intonační vyjádření různých emocionálních stavů.

Slovní zásoba

- frekventované způsoby tvoření slovní zásoby (odvozování, skládání, víceslovná pojmenování, zkracování, přejímání slov z cizích jazyků, současné tendence v jazyce),
- sémantika jazyka (mnohoznačná slova, synonyma, antonyma, homonyma atd.),
- důraz na slova, u kterých dochází k interferenci s mateřským jazykem, zejména v užívání odlišných slovesných vazeb; na druhé straně důsledně využívat příbuznosti mateřského jazyka,
- receptivní a produktivní slovní zásoba (v závislosti na 2 nebo 3 vyučovacích hodinách týdně přibližně 350 – 500 lexikálních jednotek a slovních spojení za školní rok produktivně, přiměřený počet receptivně).

Gramatika

Morfologie

- rozdíly v rodě podstatných jmen, princip řazení k deklinačním typům; skloňování produktivních typů podstatných jmen,
- slovesa 1. a 2. časování, změna kmenových souhlásek; slovesné vazby odlišné od češtiny, pohyblivý přízvuk ve tvarech přítomného času,
- frekventovaná nepravidelná slovesa,
- slovesné způsoby, systém slovesných časů pro vyjadřování dějů současných, minulých a budoucích,
- rozlišení vidu; slovesa pohybu,
- skloňování přídavných jmen tvrdých a měkkých, stupňování přídavných jmen a jejich užití ve větě,
- druhy zájmen a jejich skloňování,
- vazby číslovek základních s podstatnými (a s přídavnými) jmény; užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času, míry, váhy a měny,
- frekventovaná spojení časoprostorových vztahů odlišná od mateřského jazyka.

Syntax

- syntaktické struktury odlišné od mateřského jazyka,
- vyjadřování záporu,
- vyjadřování možnosti, potřeby a nutnosti v různých časech,
- věty infinitivní,
- vyjadřování místa a času,
- vyjadřování vlastnictví.

Pravopis

- grafické vyjádření tvrdosti a měkkosti párových souhlásek,
- funkční užití a psaní měkkého a tvrdého znaku (např. infinitiv sloves, 2. osoba jednotného čísla),
- psaní zdvojených souhlásek ve slovech ruských a ve frekventovaných přejatých slovech,
- fonetický způsob psaní předpon, např. ис-/из-,
- psaní velkých písmen v porovnání s mateřským jazykem,
- psaní не u slovesa,
- zakončení -ли v množném čísle minulého času,
- dodržování pravidel interpunkce.

4 DOPORUČENÉ ROZVRŽENÍ POŽADAVKŮ NA OSVOJENÍ ŘEČOVÝCH DOVEDNOSTÍ DO ROČNÍKŮ

Pro výraznější orientaci jsou vzdělávací cíle – řečové komunikativní dovednosti – dále rozpracované do jednotlivých ročníků. Kurzívou označené dovednosti jsou chápány jako rozšiřující učivo, které se v následujícím ročníku přesouvá do základního učiva.

1. ročník

Žák v poslechu s porozuměním

- rozlišuje souhláskové a samohláskové fonémy (důraz na jevy odlišné od mateřského jazyka),
- rozlišuje přízvučné a nepřízvučné slabiky (redukováné hlásky),
- rozlišuje stoupající a klesající intonaci (v jednotlivých slovech či jednoduchých větách),
- rozumí mluvenému projevu učitele (pokynům v cizím jazyce, jednoduchým větám a kratšímu souvislému projevu v rozsahu probrané slovní zásoby a mluvnice) *i reprodukovánému projevu rodilého mluvčího v odpovídajícím rozsahu probrané slovní zásoby.*

Žák ve čtení s porozuměním

- čte nahlas audioorálně probrané texty,
- čte s porozuměním (nahlas i potichu) orálně probrané texty, umí z nich vybrat hlavní myšlenky.

Žák v ústním projevu

- vyjadřuje se v jednoduchých a *složitějších* větách v rozsahu probrané slovní zásoby a mluvnice,
- reprodukuje kratší text, umí souvisle hovořit na dané téma (6 vět),
- tvoří otázky k vyslechnutému textu i volně, odpovídá na otázky, zapojuje se do dialogu s učitelem, *vede jednoduchý dialog na dané téma,*
- z paměti přednese dvě básně nebo úryvky z textu.

Žák v písemném projevu

- opisuje jednoduchá slova, slovní spojení a věty,
- zaznamená orálně připravené texty i podle diktátu,
- odpovídá na otázky (píše otázky),
- reprodukuje kratší text,
- napíše pohlednici (pozdrav), krátký dopis popisného charakteru (30 – 50 slov), vyplní dotazník.

2. ročník

Výuka směřuje k tomu, aby si žák upevnil osvojené řečové dovednosti a návyky, rozvíjel a pěstoval produktivní a receptivní komunikaci na základě složek obsahu.

Žák v poslechu s porozuměním

- rozlišuje intonaci,
- rozumí mluvenému projevu učitele i (pomalému) reprodukovánému projevu rodilého mluvčího v rozsahu probrané slovní zásoby a mluvnice.

Žák ve čtení s porozuměním

- čte s porozuměním orálně probrané texty,
- čte s porozuměním (potichu i nahlas) texty, které obsahují asi 3 % neznámých slov (s použitím slovníku).

Žák v ústním projevu

- napodobuje úrovňový přízvuk,
- obměňuje vyslechnuté modelové věty,
- reprodukuje vyslechnutý text, který obsahuje známou slovní zásobu a mluvnici se zachováním sémantického obsahu,
- umí souvisle hovořit na základě vizuálního stimulu,
- umí hovořit na dané téma (v rozsahu probrané slovní zásoby a mluvnice 8 – 10 vět),
- umí se zapojit do dialogu s žáky a učitelem, *umí samostatně vést krátký dialog v daných situacích.*

Žák v písemném projevu

- umí zaznamenat orálně probrané texty,
- umí obměňovat známý text,
- umí reprodukovat probraný text,
- umí napsat *obsažnější* dopis na základě probrané slovní zásoby (*asi 50 slov*),
- zvládne popis (na základě probrané slovní zásoby a mluvnice).

3. ročník

Žák v poslechu s porozuměním

- chápe smysl a rozumí mluvenému projevu učitele i reprodukovanému zřetelnému projevu rodilého mluvčího, který obsahuje přibližně 3 % neznámých slov.

Žák ve čtení s porozuměním

- čte s porozuměním orálně probrané texty,
- umí číst s porozuměním (potichu i nahlas) texty (hypertexty), které obsahují známou slovní zásobu a mluvnici,
- umí číst (s pomocí slovníku) texty, které obsahují asi 3 – 5 % neznámých slov.

Žák v ústním projevu

- správně umísťuje přízvuk ve větě,
- volně reprodukuje vyslechnutý text,
- vede dialog v daných situacích, umí požádat o doplňující informace, dovede telefonovat,
- samostatně souvisle hovoří v jednoduchých větách na probraná běžná témata (asi 12 vět),
- správně přeloží a přetlumočí informaci, *kratší text* z cílového jazyka do mateřského jazyka.

Žák v písemném projevu

- umí zaznamenat probrané texty, napíše e-mail, fax,
- umí napsat vzkaz podle diktátu,
- umí napsat charakteristiku a vypravování, umí jednoduše vyjádřit vlastní myšlenky,
- srozumitelně volně přeloží nenáročný vzkaz, zprávu z mateřského jazyka do cizího jazyka, s použitím slovníku.